

Kan land forklare?

En komparativ tilnærming til landegenskapers betydning i spørsmålet om innvandringskritiske befolkninger

STV4020E Komparative Undersøkelser, høst 2017

Antall ord: 4847

Kandidatnummer: 17326

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Teori og tidligere forskning	4
3. Metode og data	5
4. Kalibrering	7
5. Analyse	10
6. Diskusjon	13
7. Konklusjon	15
8. Kilder	16
9. Appendix	17

1. Innledning

Forskning på innvandrings skepsis i befolkninger er felt som stadig er aktuelt. Selv om det kan synes at innvandrings skepsisen i Europa generelt er på vei opp, er det store forskjeller mellom hvert enkelt land (Strabac og Listhaug 2007, s. 269). I min emneoppgave fra 4020A analyserte jeg individers skepsis innvandring med flernivåanalyse. At individuelle forhold som lønn og utdanning kan forklare forskjeller i holdning til innvandring er relativt godt dokumentert i nyere forskning. Også konklusjonen i min undersøkelse fra 4020A overensstemte med disse funnene. Den samme forskningen har i tillegg forsøkt å teste forklaringskraften i kontekstuelle forhold, altså egenskaper ved landene individene bor i. For eksempel har BNP per capita og andelen innvandrere i landet blitt viet mye oppmerksomhet. På dette området peker imidlertid funnene i ulike retninger. En del av forklaringen kan være at regresjonsbaserte metoder får problemer med å analysere effekten av landnivå-variabler ved analyse av få land. I denne oppgaven vil jeg rette fokuset mot landnivå-variabler som kan tenkes å påvirke befolkningens innvandrings skepsis. Jeg vil benytte en analyseteknikk som har potensiale til å overkomme problemene med få enheter, nemlig den komparative teknikken Qualitative Comparative Analysis (QCA). Følgene problemstilling vil besvares:

Kan gruppekonfliktteori forklare kryssnasjonale forskjeller til innvandrings skepsis?

Problemstillingen fordrer at kun uavhengige variabler som representerer egenskaper ved landet individene bor i skal analyseres. Oppgaven er således ikke en direkte retest av problemstillingen fra oppgaven i 4020A, men en selvstendig analyse av de variablene det er knyttet usikkerhet til. Ancar (2008, s. 391) påpeker at det vanligste formålet med QCA er å danne teorier, altså det man forbinder med en induktiv tilnærming. I denne oppgaven får analysen et mer deduktivt preg, ettersom jeg har klare teoretiske forventninger om årsakssammenhenger.

Gruppekonfliktteori er et av de mest brukte teoretiske perspektivene i forskning på innvandrings skepsis. Denne teorien vil derfor danne grunnlaget for analysen. Innledningsvis vil oppgaven gi en innføring i det teoretiske perspektivet, samt hvordan tidligere forskningsbidrag og min egen oppgave fra 4020A har anvendt dette for å kaste lys over faktorer som driver innvandrings skepsis i en befolkning. Deretter vil de tekniske aspektene ved QCA presenteres, sammen med en drøfting av hvorfor denne teknikken kan tenkes å løse noen av problemene man støter på med en kvantitativ tilnærming. I et eget metodekapittel presenteres operasjonalisering og kalibrering av variablene som inngår, samt analyse. Til slutt oppsummeres funnene i en drøftingsdel og konklusjon.

2. Teori og tidligere forskning

I henhold til realistisk gruppekonfliktteori oppstår fiendtlighet mellom grupper når disse konkurrerer om verdifulle men knappe goder. Ved en slik knapphet vil altså en majoritetsgruppe oppfatte en minoritetsgruppe som en konkurrent om godene. Zarate et.al (2004, s.100) eksemplifiserer denne logikken med innvandrere i et samfunn. Dersom majoritetsgruppen i samfunnet tror at innvandrere skaper konkurranse om velferdstjenester og jobber som ellers ville gått til dem selv, er det troende at de vil utvikle negative holdninger til innvandrergruppen. I henhold til realistisk gruppekonfliktteori er dette en effekt som antas å øke når knappheten om goder er større. Dette er et ukontroversielt resonnement. Gitt at innbyggerne i et land blir mer negative ovenfor innvandrere hvis de oppfatter at innvandrere utfordrer deres tilgang til jobber og velferdsytelser, kan man se for seg at denne konflikten vil øke jo mindre tilgangen på jobber og velferdsgoder er. I så fall skulle man forvente at et fattig land, med større ulikhet og større innvandring vil ha en større forekomst av fordommer mot innvandring, enn et land der tilgangen på goder ikke er like konkurranseutsatt.

Realistisk gruppekonfliktteori synes å ha relativt bred støtte i tidligere forskning. Teorien har opprinnelse i konflikten mellom svarte og hvite i USA på 60-tallet, men har i noen tilfeller vist seg egnet til å forklare kryssnasjonale forhold knyttet til innvandrere i Europa. Det finnes likevel ikke entydige resultater fra forskningen knyttet til forhold på landnivå (Strabac og Listhaug 2007, s. 269). Noen undersøkelser har konkludert med at indikatorer som BNP per capita, og andelen innvandrere i et gitt land har effekt på majoritetsbefolkningens innvandrings skepsis. Andre undersøkelser har derimot avist at denne sammenhengen eksisterer, og således trukket et av de viktigste aspektene ved gruppekonfliktteori i tvil. Et av aspektene som gjør gruppekonfliktteori anvendelig er at teorien benyttes på både mikro og makronivå (Kunst et.al 2017, s 5408).

Felles for undersøkelsene som har studert dette teamet er at de baserer seg på statistiske analyser. Særlig flernivåanalyse og lineær regresjon med aggregerte gjennomsnitt for land har vært benyttet. I min oppgave fra 4020A ble innbyggerne i 17 land analysert med flernivåanalyse. Effekten av variabler for personspesifikke egenskaper var i tråd med tidligere forskning. I min oppgave fant jeg derimot ingen støtte for at landegenskaper hadde betydning for folks grad av innvandrings skepsis. I lignende undersøkelser som har operert med 15-25 land er konklusjonene delt (Strabac og Listhaug 2007, s. 269).

Valget av uavhengige variabler er forankret i gruppekonfliktteori. BNP per capita inkluderes fordi det kan tenkes at fattige land har større konkurranse om godene enn rike land. I henhold til gruppekonfliktteori fører konkurranse til konflikt, og konflikt til negative holdning fra majoritet til minoritetsgruppe. Gini-koeffisienten inkluderes fordi den sier noe om hvor stor ulikhet det er i

befolkningen, og man vil forvente at stor ulikhet skaper mer konflikt. Utgifter til sosiale ytelser per capita inkluderes fordi man kan forvente at når et land bruker lite på innbyggernes velferd, øker også konkurransen om goder, og dermed konflikten. Til slutt inkluderes prosentandelen innvandrere i landet, fordi det i henhold til gruppekonfliktteori vil bli mer konflikt når minoritetsgruppen er stor. I flernivåanalysen fra 4020A ble kun prosentandelen innvandrere og BNP per capita inkludert, grunnet begrensninger med frihetsgradene. At jeg i denne oppgaven også kan inkludere Gini-koeffisienten og sosiale utgifter er en god illustrasjon på styrken ved QCA når antallet enheter er lite. På bakgrunn av forventinger etablert av gruppekonfliktteori, konstruerer jeg følgende hypoteser om tilstrekkelighet for en innvandringskritisk befolkning.

H1: lavt BNP per capita er en tilstrekkelig betingelse for en innvandringskritisk befolkning

H2: Stor ulikhet i landet er en tilstrekkelig betingelse for en innvandringskritisk befolkning

H3: En stor andel innvandrere i landet er en tilstrekkelig betingelse for en innvandringskritisk befolkning

H4: for å få en innvandringskritisk befolkning er det tilstrekkelig med lave utgifter til sosiale ytelser.

3. Metode og data

I dette delkapittelet presenteres det metodologiske grunnlaget for oppgaven, dataene som benyttes, samt operasjonalisering og kalibrering av variablene som inngår i analysen.

For å få klarhet i hvorfor QCA kan yte et forklaringsbidrag i en kvantitativt orientert gren av forskningen, er det nødvendig med en grunnleggende forståelse av forskjellene mellom komparative og kvantitative tilnærminger, epistemologisk så vel som metodologisk. Vis (2012, s. 169-171) påpeker at mens kvantitative tilnærminger søker etter effekter som forklarer årsaker, søker komparative teknikker etter årsaker som forklarer effekt. Sagt på en annen måte; regresjonsanalyse søker å forklare effekten av variabler, mens komparative teknikker søker å forklare hvilke betingelser som er tilstede ved et gitt utfall. Regresjonsanalyse som er den dominerende analysemetoden i kvantitativ forskning skiller seg teknisk fra komparative teknikker, herunder QCA ved at den forutsetter at variabler har en individuell og autonom påvirkning på et visst utfall. I tillegg forutsettes det vanligvis at effekten er lineær og additiv, samt at effekten er den samme uansett verdien på andre uavhengige variabler (Ragin 2008, s.112). Komparative teknikker operer derimot med logisk elimineringa av

forhold som er tilstede eller fraværende ved et observert utfall. Den mer tekniske varianten QCA har fordelene at den kan påvise ulike «oppskrifter» assosiert med et utfall, såkalt multikausalitet og ekvifinalitet. Dette er særlig gunstig ved situasjoner der en antatt effekt på et utfall er betinget av verdien på en tredje variabel, et fenomen som i den kvantitative tradisjonen kalles samspill. For at en regresjonsanalyse skal gi presise estimater på koeffisienter generelt og samspill spesielt, samt deres signifikanssannsynlighet, trengs store mengder data. Det er ikke alltid tilgjengelig, særlig ikke i studier med land som enheter. Dermed oppstår problemer med frihetsgradene, altså at man ikke har nok observasjoner til å inkludere alle variablene og samspillene som er substansielt interessante. I spørsmålet om egenskaper ved land kan forklare innvandrings skepsis er dette problemet prekært. Vanligvis opererer studiene med 15-25 enheter, altså land. Presisjonen i QCA som teknikk er på sin side ikke fullstendig prisgitt utvalgsstørrelsen. Det er i slike tilfeller, altså når antallet observasjoner er for lite for regresjonsanalyse, og for stort for en enkeltstående kasusstudie at QCA kan være et alternativ (Ragin 2008, s.4).

I denne oppgaven benyttes QCA med uskarpe mengder (fuzzy-sets). Dette er den mest nyanserte varianten av teknikken, og tillater at man graderer kasusenes medlemskap i en egenskap mellom 0,0 og 1,0, såkalt kalibrering. Dette er en gradering med kvalitativ forankring, til forskjell fra metriske variabler i regresjonsanalyse. Grunnlaget for kalibreringene vil bli gjennomgått senere i oppgaven.

Dataene som benyttes i oppgaven er hentet fra European Social Survey 2014. Her er det hentet informasjon om 17 land, de samme som jeg analyserte i oppgaven fra 4020A. Ved utvalg av land til en komparativ analyse har man flere alternativer, men i mitt tilfelle mener jeg det er hensiktsmessig å velge etter mulighetsprinsippet. Det vil si at jeg både tar med kasuser der utfallet har skjedd, og der utfallet kunne skjedd, men ikke har skjedd (Mahoney og Görtz 2004, s. 654). Gyldighetsområdet (scope condition) i denne analysen er Europa. Dette er naturlig, ettersom det finnes mye forskning på temaet med Europa som utgangspunkt. Det må imidlertid presiseres at ikke alle land er med i analysen, selv om de er definert som relevante etter mulighetsprinsippet. Dette fordi landene mangler data. De 17 europeiske landene som analyseres er:

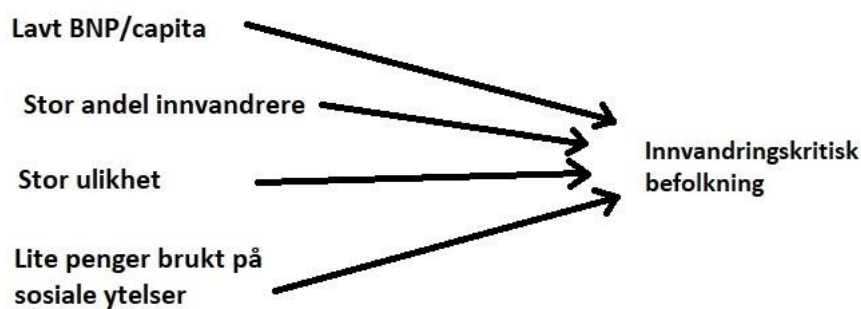
Østerrike	Tyskland	Spania
Finland	Danmark	Irland
Tsjekkia	Ungarn	Frankrike
Slovenia	Sveits	Belgia
Norge	Polen	Nederland
Storbritannia	Portugal	

Den avhengige variabelen er gjennomsnittlig holdning til innvandring i hvert land. Jeg velger å definere negativ holdning til innvandring som en motstand mot at personer som ikke er født i eget land, skal få oppholds eller arbeidstillatelse i landet. Den definisjonen er i tråd med den brukes i lignende studier (Holmøy og Strøm, 2017). Variabelen måles på en indeks bestående av tre indikatorer som ble valgt etter at syv indikatorer ble undersøkt med faktoranalyse (Indeksen har Chronbachs Alpha-verdi på 0,84). De syv indikatorene ladet forskjellig på to faktorer. De indikatorene som omhandlet holdning til innvandreres hudfarge og religion på en faktor, og de indikatorene som omhandlet konsekvenser for kultur og økonomi på en annen. Jeg mener disse to dimensjonene kan knyttes til skepsis mot innvandring og skepsis mot innvandrere. Ved å aggregere gjennomsnittlig score i landene, får vi en variabel som uttrykker hvert lands befolknings gjennomsnittlige skepsis til innvandring på en skala fra en til ti, der ti er sterkt kritisk til innvandring. Det er den komparative metoden som vies oppmerksomhet i denne oppgaven. Lesere med særlig interesse for faktoranalysen vil finne detaljerte resultater i appendix.

De uavhengige variablene er hentet ut direkte fra ESS.

Ved analyse av flere land må man alltid vurdere om dataene, så vel som landene i seg selv er sammenlignbare. I litteraturen omtales dette som vurdering av ekvivalens (Van Deth 2009, s.3). Landene vurderer jeg i denne undersøkelsen som sammenlignbare, ettersom jeg har avgrenset utvalget til Europa. Å sammenligne europeiske land på områder knyttet til politikk forekommer hyppig i både kvantitativ og kvalitativ forskning. Jeg regner også data fra de respektive landene for å være sammenlignbare, ettersom de er hentet fra ESS. Formålet med ESS er nettopp å skaffe data som muliggjør sammenligning av data mellom land i Europa (European Social Survey 2017).

Figur 1. Antatte kausalforhold

4. Kalibrering

I dette delkapittelet presenteres kalibreringen av variablene.

Kalibrering av uskarpe mengder vil si at man tildeler medlemskap mellom 0,0 og 1,0 i en egenskap, basert på kvalitative ankerpunkter. Med dette menes at enhetene får tildelt verdier basert på forskerens kvalitative kunnskap om dem, heller enn enhetenes fordeling rundt et gjennomsnitt.

Forskeren kan altså kalibrere enhetene etter hvilken grad de tilfredsstillende medlemskapskriterier for en egenskap (Ragin 2008, s. 80). Kalibrering etter den direkte metoden i dataprogrammet fsQCA tilsier etablering av tre kvalitative ankerpunkter for fullt medlemskap, fullt ikke-medlemskap, og et midtpunkt mellom disse. I mitt tilfelle må alle 17 land tildeles grad av medlemskap i kategoriene:

- Sterk innvandringskritisk befolkning, (**U/u**)
- Lavt BNP per capita (**A/a**)
- Stor ulikhet (**B/b**)
- Høy prosentandel innvandrere i landet (**C/c**)
- Lite penger brukt på sosiale ytelser (**D/d**)

Fordi man i QCA operer med grad av medlemskap heller enn høy og lav verdi, impliserer lave verdier i f. eks «sterk innvandringskritisk befolkning» høy grad av medlemskap i den motsatte kategorien «innvandringsliberale land». Siden hvert land tildeles et medlemskap mellom 0,0 og 1,0, vil for eksempel medlemskap 0,1 i den ene kategorien implisere $1 - 0,1$, altså medlemskap 0,9 i motsatt kategori.

Det er relativt akseptert i tidligere forskning at land i Øst-Europa er mer kritiske til innvandring enn andre (Strabac og Listhaug 2007, s. 282). Tsjekkia har høyest verdi med 6,11 på den tidelte skalaen. Storbritannia må etter Brexit også kunne regnes som et innvandringskritisk land, og med en score på 5,18 lar jeg dette landet representere terskelen for fullt medlemskap i kategorien «innvandringskritisk befolkning». Andre land som kvalifiserer til fullt medlemskap er Ungarn, Østerrike, og Slovenia. For å definere hvilke land som skal regnes som innvandringskritiske er det også nyttig å spørre hvilke som er *innvandringsliberale*. Det er ikke så mange land i dagens Europa som kvalifiserer til denne definisjonen. Det er imidlertid to land som jeg mener gjør det, Sverige og Tyskland. I datamateriale har Sverige lavest gjennomsnittlig innvandrings skepsis i befolkningen, med verdi 3,4 på den tidelte skalaen. Sverige skiller seg altså klart ut med Finland og Tyskland som nummer to og tre. Tyskland har markert seg som et innvandringsliberalt land siden 70-tallet (Birrell 2013, s.273), og jeg velger derfor å sette grensen for ikke-medlemskap i kategorien innvandringsk

befolkning til 4,1 Tyskland, Midtpunktet etablerer jeg på 4,2. det er ingen land som har denne verdien. Norge ligger nærmest på 4,3. Jeg mener man kan argumentere for at Norge er et vesentlig mindre innvandringsliberalt land enn Sverige, og derfor hører mer hjemme blant de mer kritiske landene. Samtidig er Norges befolkning mye mer liberale Tsjekkia eller Ungarns befolkning, som scorer full pott for innvandringskritiskhet.

BNP per capita kalibreres på samme måte. Når man snakker om «lavt» bnp som en driver for innvandringskepsis er det selvfølgelig et definisjonsspørsmål hvordan man skal definere fattigdom. Norge vil nok regnes som et rikt land uansett hvordan man snur og vender på det, men man kan trygt si at Ungarn ikke er fattig hvis man sammenligner med f. eks Haiti. Siden gyldighetsområdet er Europa må man imidlertid definere fattige land etter Europeisk standard. Det finnes internasjonale standarder for hva som regnes som «fattige» og «rike» land basert på BNP per capita, men i med Europa som utgangspunkt er disse mindre anvendelige. Jeg setter jeg kuttunktet for fullt medlemskap i kategorien «lavt BNP per capita» på 20 000 euro. Dette inkluderer land som Slovenia, Ungarn, og Portugal. I følge Cappelen et.al (2003, s. 624) er dette land som kan defineres som «fattige» etter europeisk standard. Terskelen for fullt ikke-medlemskap settes på 40 000 euro. Dette innbefatter land som Norge, Sverige, og Danmark. Jeg mener det er ukontroversielt å hevde at de skandinaviske landene tilhører gruppen av rike land. Midtpunktet settes på 35000 euro. Ingen land i datamaterialet havner på denne verdien.

De internasjonale standardene for hva som regnes som land med stor eller liten ulikhet opererer med ekstremverdier. Igjen må vi ta i betraktning at vi kun jobber med europeiske land, og at ulikhet her betyr noe annet enn ulikhet i andre deler av verden. Krozer (2016, s. 90) definerer en Gini-score på 28 som moderat ulikhet. For Gini-koeffisienten, altså graden av ulikhet i landene, settes inklusjonskuttunktet på verdi 30. Denne terskelen inkluderer land som Irland, Portugal, og Estland i kategorien for fullt medlemskap i land med stor ulikhet. Kuttunktet for eksklusjon settes på 25. Her finner vi land som Norge, Sverige og Slovenia. Krysspunktet settes på 27, altså litt lavere enn det Krozer definerer som moderat ulikhet. Ingen av landene havner på midtpunktsverdien.

Det kan være vanskelig å definere hva som regnes som høy og lav innvandring. Man kan måle innvandring i faktiske eller relative tall, og man kan skille mellom ulike definisjoner innvandrere. I henhold til gruppekonfliktteori mener jeg det er mest riktig å måle innvandring i relative tall, i dette tilfellet prosentandelen av totalbefolkningen. Dette fordi det i følge gruppekonfliktteori vil bli større konflikt når minoritetsgruppens relative størrelse til majoritetsgruppen øker. Jeg benytter også en vid definisjon av innvandrerbegrepet. Den inkluderer alle som bor i landet, men ikke er født der. Dette er en definisjon som er mye brukt i tidligere forskning av samme tema (Holmøy og Strøm 2017). Denne

definisjonen skiller ikke på innvandrernes etnisitet. Ettersom jeg i denne oppgaven forsøker å måle skepsis til innvandring generelt, og ikke skepsis mot innvandrere, mener jeg etnisitetsspørsmålet bør ligge, og heller undersøkes i en separat analyse. Det er til dels store forskjeller på innvandrerandelen i landene jeg undersøker, og hva som er høyt og lavt i en kvalitativ forstand er utfordrende å definere. Det finnes lite teori å ta utgangspunkt i for hvor grensene skal gå, og Jeg har valgt å sette inklusjonsterskelen for fullt medlemskap i kategorien høy innvandrerandel til 14% av befolkningen. Dette inkluderer land som Sverige og Belgia. Eksklusjonsterskelen har jeg satt til 6%, og land som faller innenfor denne er for eksempel Tsjekkia, Ungarn, og Polen. midtpunktet for verken høy eller lav innvandring setter jeg til 11%, en verdi som ikke finnes i datamaterialet.

Utgifter til sosiale ytelser i prosent av BNP er en variabel som måler hver stats utgifter til for eksempel helsetjenester og arbeidsledighetstrygd. Denne variabelen er med fordi man med utgangspunkt i gruppekonfliktteori vil forvente at land som bruker lite på ytelser, og så vil ha en knapphet på ytelser, og derfor konkurranse som kan lede til konflikt. Det er vanskelig å sette bestemte grenser for en variabel av denne typen. Det finnes ingen gode definisjoner av hvilke verdier som kvalifiserer til kvalitative kategorier for «høyt» og «lavt». Inklusjonsskutt punktet for land som bruker lite penger på ytelser settes på 22%. Dette inkluderer land som Nederland, Irland, og Storbritannia. I motsatt ende er eksklusjonsskutt punktet satt på 28,9%. Her finner vi land som Frankrike, Østerrike, og Finland. Krysspunktet er satt til 25%. Ingen land har denne verdien.

5. Analyse

I dette delkapittelet presenteres sannhetstabellen, samt funn fra analysen av nødvendige og tilstrekkelige betingelser for en innvandringskritisk befolkning.

Schneider og Wagemann (2013, s. 404) anbefaler å starte enhver analyse med å kontrollere om noen enkeltbetingelser er nødvendige for å få utfallet. Analysen viser at det å bruke lite penger på sosiale ytelser har den høyeste konsistensen (0,65) med utfallet å være innvandringskritisk. Det peker i retning av en mengderelasjon mellom dette for holdet og utfallet, men Ragin (2008, s. 51) betegner konsistens lavere enn 0,75 som for svakt til å regnes som en nødvendig betingelse for utfallet. Det er derfor naturlig å rette fokus over på betingelser som er tilstrekkelige. Med tilstrekkelig menes at betingelsen(e) er en delmengde av utfallet. Til analyse av tilstrekkelige betingelser for utfallet, benyttes en sannhetstabell. Sannhetstabellen viser alle logisk mulige kombinasjoner av kausale betingelser, og utfallet assosiert med de mulige kombinasjonene i det empiriske materialet (Stokke

2004, s. 502). Sannhetstabellen danner grunnlaget for de ulike minimeringsteknikkene man benytter for å forenkle et uttrykk.

I sannhetstabellen har jeg valgt frekvensterskel på 1, og konsistensterskel på 0,9. Frekvensterskelen angir hvor mange kasuser som må ha bestemt kombinasjon av betingelser før den ansees som relevant. Ved lavt antall kasuser anbefaler Ragin en lav frekvensterskel. Konsistensterskelen angir det laveste konsistensnivået man aksepterer for påstanden om at kombinasjonen av betingelser er en delmengde av utfallet (Ragin 2008, s. 128). Som tidligere nevnt anbefaler Ragin å sette denne høyt (minst 0,75). Perfekt konsistens (1,00) er imidlertid ikke påkrevet, da samfunnsforskning åpner unntak (Ragin 2008, s. 49). Derfor impliserer tilstrekkelighetspåstander i denne oppgaven med konsistens mellom 1,00 og 0,9 at betingelsen *nesten alltid* er tilstrekkelig for utfallet.

Tabell 1. Sannhetstabell

Lav BNP (A)	Stor ulikhet (B)	Stor andel innvandrere (C)	Lite brukt på sos. ytelser (D)	Utfall (U)	frekvens	konsistens
1	0	0	1	1	1	0,98
1	0	1	1	1	1	0,97
1	1	0	1	1	3	0,86
0	1	0	0	1	1	0,79
1	1	1	0	1	2	0,81
0	1	1	0	0	1	0,74
0	1	1	1	0	2	0,72
0	0	1	1	0	2	0,65
0	0	1	0	0	2	0,53
0	0	0	0	0	1	0,21
0	0	0	1	?	0	--
0	1	0	1	?	0	--
1	0	0	0	?	0	--
1	0	1	0	?	0	--
1	1	0	0	?	0	--
1	1	1	1	?	0	--

Det gunstig å søke det enkleste og mest kraftfulle uttrykket for hvilke betingelser som er tilstrekkelige for å oppnå utfallet. Dette innebærer å kvitte seg med alle betingelser som ikke kan forklare utfallet (Stokke 2004, s 503). Dette gjøres enten ved logisk eliminering basert på Boolsk algebra, eller ved å i tillegg inkludere forenklete forutsetninger. Forenklete forutsetninger er kombinasjoner av betingelser som det ikke finnes observasjoner av i data, såkalte kontrafaktiske kasuser. Man kan spørre: hva ville vært det sannsynlige utfallet i de ikke-observerte tilfellene, gitt den kunnskapen vi har om betingelsenes forventede effekt? Ragin deler dette oppi bruk av rimelige og urimelige forutsetninger. Med en rimelig forutsetning menes at man legger til betingelser man antar vi lede til utfallet, eller fjerner en hemmer for utfallet. De urimelige forutsetningene fjerner en betingelse med forutsetningen at de resterende betingelsene fortsatt vil gi utfallet (Ragin 2008, s. 162). Hvorvidt man skal åpne for forenklete forutsetninger, rimelige eller urimelige, er gjenstand for diskusjon. Ragin anbefaler å vektlegge en løsning der man åpner for forenklete forutsetninger, men kun de av rimelig type. I litteraturen refereres det til dette som en «middels løsning» (Ragin 2008, s 166). I tabell 2 vises løsningen med både urimelige og rimelige forenklete forutsetninger (nøktern) og løsningen som kun er basert på logiske minimeringsmetoder, og forenklete forutsetningene er utelatt (kompleks).

Ved analyse av betingelser som er tilstrekkelig for utfallet, anbefaler Schneider og Wagermann (2013, s.409) å gjøre en separat analyse av betingelsene for *fravær* av utfallet. Dette fordi QCA-teknikken ikke impliserer at fravær av det som fører til et utfall også gir fravær av utfallet. Analysen av negert utfall er gjengitt i tabell 3.

Tabell 2. Kompleks, middels og nøktern løsning for innvandringskritisk befolkning (U)

Kompleks løsning	dekning	konsistens
$A*c*D + A*c*D + a *B*c *d + A*B*C*d$	0,52	0,92
Middels løsning		
$c*B + D*A + B*A$	0,58	0,91
Nøktern løsning		
$A + B*c$	0,60	0,91

Middels løsning tar utgangspunkt i at $A + B + C + D = U$

Tabell 3. Kompleks, middels og nøktern løsning for fravær av innvandringskritisk befolkning (u)

Kompleks løsning	dekning	konsistens
$a*b*c*d$	0,29	0,85

Middels løsning		
$a*b*c*d$	0,29	0,85
Nøktern løsning		
$b*c*d$	0,29	0,85

Middels løsning tar utgangspunkt i at $a + b + c + d = u$

6. Diskusjon

Innledende analyser avslørte at ingen av betingelsene som vies oppmerksomhet alene er nødvendig for en innvandringskritisk befolkning. Det å bruke lite penger på sosiale ytelser hadde høyeste konsistens på 0,65, altså alt for lavt for å regnes som en nødvendig betingelse. I analysen av tilstrekkelighet vil jeg som nevnt ta utgangspunkt i middels-løsningen, som kun åpner for rimelige forutsetninger. De reduserte løsningene viser at ingen enkeltbetingelser heller er tilstrekkelig, og trekker således samtlige av hypotesene i tvil. Den middels løsningen viser tre tilstrekkelige veier til en innvandringskritisk befolkning. Alle tre er kombinasjoner av egenskaper. Lav BNP per capita og lite penger brukt på sosiale ytelser, samt stor ulikhet og lavt BNP er helt i tråd med gruppekonfliktteoriens antakelser. At en liten innvandringsbefolkning men stor ulikhet også er tilstrekkelig for en innvandringskritisk befolkning virker ved første øyekast rart. Det kan likevel være at en liten innvandringsbefolkning gjør at folk er skeptisk, ganske enkelt fordi innvandrere oppfattes som annerledes og unormalt. Dekningen på 0,9 for disse uttrykkene viser at det er en sterk sammenheng mellom landenes grad av medlemskap i uttrykkene, og grad av medlemskap i utfallet. Dette styrker antakelsen om at disse betingelsene kan være relatert til det å ha en innvandringskritisk befolkning. Imidlertid ser det ikke ut til at stor innvandrerandel leder til innvandrings skepsis. Dekningen sier noe andelen av landene som har høy grad av medlemskap i løsningene. Med dekning på 0,58 inntreffer utfallet i i underkant av 60 % av tilfellene med som har høyt medlemskap i årsaksbetingelsene. Dette indikerer at årsaksbetingelsene som inkluderes i denne analysen feiler i å forklare positivt utfall i nesten annenhver kasus. Analysen av det negerte utfallet, altså det å være innvandringsliberal viser at fravær av alle betingelsene kan være en tilstrekkelig vei til en liberal befolkning, men at andre faktorer som ikke undersøkes her ser ut til å være viktigere (tabell 3). Dette er en god illustrasjon på at mengderelasjonene i QCA ikke er symmetriske. Fravær av de betingelsen som er påvist å lede til utfallet kan i noen tilfeller føre til det motsatte av utfallet, men det kan være andre faktorer som er langt viktigere for et negativt utfall. Med dekning så lavt som 0,29 er det tydelig at den negerte modellen bommer grovt.

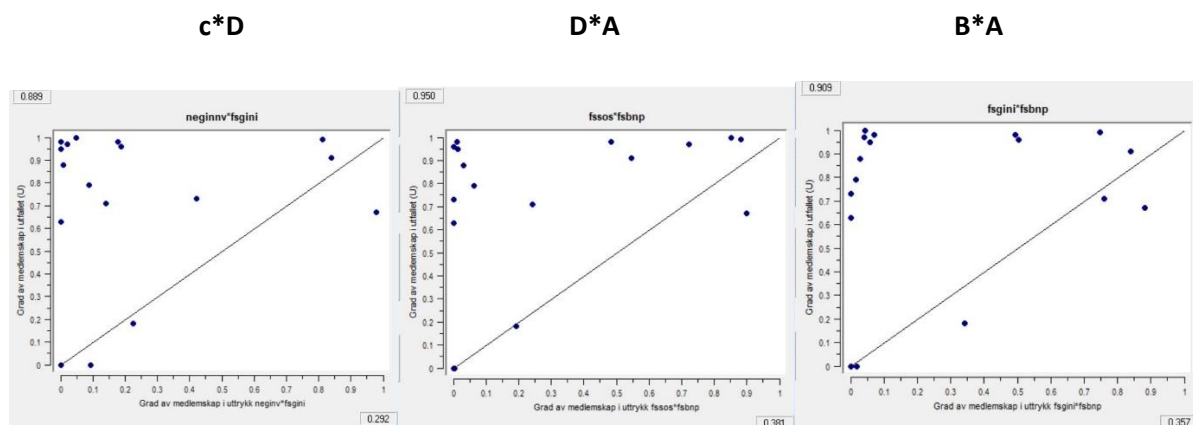
Tabell 4 viser konsistens, dekning, og unik dekning for hvert av de tre uttrykkene som er tilstrekkelig for positivt utfall, samt hvilke land som har mer enn 0,5 i medlemskap i de respektive uttrykkene.

Tabell 4. Konsistens og dekning for middels løsning.

Uttrykk	Dekning	Unik dekning	Konsistens	Land
c *B	0,32	0,06	0,89	Ungarn, Polen, Portugal
D*A	0,41	0,13	0,92	Tsjekkia, Ungarn, Portugal, Slovenia, Polen
B*A	0,38	0,07	0,89	Frankrike, Polen, Portugal, Estland

I tabell fire ser vi umiddelbart en overvekt av post-kommunistiske land, med Portugal og Frankrike som unntak. Vi vet imidlertid at det er flere land enn disse som scorer høyt på innvandringsfiendtlighet, for eksempel Østerrike, Storbritannia, og Belgia. I hvilken grad løsningene er en delmengde av utfallet kan illustreres med grafiske plot. Disse vises i figur 1.

Figur 2. Medlemskap i de tre kausalkombinasjonene fra middels løsning, plottet mot utfall U

I alle tre plottene finner vi at det i hovedsak er de post-kommunistiske landene i Øst-Europa som både har høyt medlemskap i kausaluttrykkene og høyt medlemskap i utfallet. Dette er prikkene øverst til høyre i de tre plotene. For de Vest-Europeiske landene er det tydelig at det samme ikke er tilfelle. De fleste av dem har svært lave medlemskap i kausaluttrykkene, til tross for høyt medlemskap i utfallet. Disse landene ser man øverst til venstre i plotene. I alle tre uttrykkene markerer Sverige og Finland seg som ytterpunkter, med svært lave medlemskap i både uttrykk og utfall. Dette er de to prikkene nederst til venstre. Det er altså et mønster; Gruppekonfliktteori kan se ut til å delvis forklare innvandrings skepsis i Øst-Europa, mens det må være andre ting som forklarer dette i Vest-Europa. Riktignok har vi unntak. Frankrike og Portugal følger samme tendens som de østeuropeiske landene.

Det finnes forskjellige måter å tolke dette resultatet på. Det kan være en reell sammenheng mellom

det å bruke lite penger på sosiale ytelser, samt ha mye ulikhet i landet, og det å ha en innvandringsskeptisk befolkning. Dette kan forklares med gruppekonfliktteori, som predikerer at knapphet fører til konkurranse med påfølgende konflikt. Imidlertid ser det ut til at teorien kun evner å forklare land i Øst-Europa. En alternativ forklaring kan være at landene i Øst-Europa har noe til felles i en utelatt variabel som samvarierer med de som er inkludert her, for eksempel at erfaringen med kommunismen har ført til en generell fremmedfrykt. Jeg mener QCA-teknikken har avdekket et interessant møster. Det som tilsynelatende var en modell med middels forklaringskraft, viser seg å ha god forklaringskraft for en gruppe av land, nemlig de post-kommunistiske. Som nevnt mener jeg flere av variablene har vært vanskelige å kalibrere, og det kan derfor ikke utelukkes at funnet er et resultat av kalibrering. Robusthetstesting med andre terskler vil være nødvendig for å luke ut denne feilkilden. Det er også mulig at betingelsene BNP per capita og lite penger brukt på sosiale ytelser har en sterk grad av multikolinearitet, og at det er vanskelig å skille dem fra hverandre. Dersom man skulle kjøre en ny undersøkelse av temaet basert på regresjonsanalyse, ville det kunne være interessant å teste effekten av landnivåvariabler separat i Øst og Vest-Europa. En kvantitativ tilnærming med en videre oppdeling av Europa i separate populasjoner av land vil imidlertid gjøre problemet med frihetsgrader enda større.

7. Konklusjon

Oppgaven spurte om gruppekonfliktteori kunne forklare kryssnasjonale forskjeller i innvandringsskepsis. På bakgrunn av funnene i analysen vil jeg si at svaret er både ja og nei. Det ser ut til å lavt BNP per capita og lite penger brukt på sosiale ytelser, stor ulikhet kombinert lavt BNP, eller fravær av stor innvandrerandel kombinert med stor ulikhet er tilstrekkelig for å få en innvandringsskeptisk befolkning i Øst-Europa. I Vest-Europa er det derimot lite støtte for teorien, bortsett fra for Frankrike og Portugal. Hypotesene spurte om noen av betingelsene som undersøkes er i seg selv tilstrekkelig for utfallet. Denne analysen finner lite støtte for det.

8. Kilder

Ancar, C. (2008) On the Applicability of the Most Similar Systems Design and the Most Different Systems Design in Comparative Research. *International Journal of Social Research Methodology* 11 (12), s. 389-409.

Birrell, B. (2013) Media Effects and Immigration Policy in Australia. I Freeman, G., Hansen, R., og Leal, D. red. *Immigration and Public Opinion in Liberal Democracies*. London: Routledge, s. 254-274.

Cappelen, A., Castellacci, F., og Fagerberg, J. (2003) The Impact of EU Regional Support on Growth and Convergence in the European Union. *Journal of Common Market Studies* 41 (9), s. 621-644

European Social Survey (2017). About the European Social Survey European Research Infrastructure – ESS ERIC. Internett: <http://www.europeansocialsurvey.org/about/> [Lesedato 10.12.2017]

Holmøy, E. og Strøm, B. (2017) Betydningen for demografi og makroøkonomi av innvandring mot 2100 [Internett]. Oslo: Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra: <https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-ogpublikasjoner/betydningen-for-demografi-og-makrookonomi-av-innvandring-mot-2100> [lest 10. desember 2017]

Krozer, A. (2016) Where Do We Draw the Line? Suggesting a Threshold for Extreme Inequality. *New School Economic Review* 8, s. 89-113

Kunst, J., Fischer, R., Sidanius, J., og Thomsen, L. (2017) Preferences for group dominance track and mediate the effects of macro-level social inequality and violence across societies. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 114 (5) s. 5407-5412.

Mahoney, J. og Goertz, G. (2004) The Possibility Principle: Choosing Negative Cases in Comparative Research. *American Political Science Review* 4 (11) s. 653-669.

Ragin, C., (2008) *Redesigning Social Inquiry*. Chicago: The University of Chicago Press

Schneider, C. og Wagemann, C. (2009) Standards of Good Practice in Qualitative Comparative Analysis (QCA) and Fuzzy-Sets. *Comparative Sociology* 9 s. 397–418.

Stokke, O. (2004) Qualitative comparative analysis, shaming, and international regime effectiveness. *Journal of Business Research* 60 (2007) 501–511

Strabac, Z og Listhaug, O. (2007) Anti-Muslim prejudice in Europe: A multilevel analysis of survey data from 30 countries. *Social Science Research* 37 (1), s. 268-286.

Vis, B. (2012) The Comparative Advantages of fsQCA and Regression Analysis for Moderately Large-N Analyses. *Sociological Methods & Research* 41(1) s. 168–19

Zarate, M., Garcia, B., Garza, A., Hitlan, R. (2004) Cultural threat and perceived realistic group conflict as dual predictors of prejudice. *Journal of Experimental Psychology* 40 (1) s. 99-105.

9. Appendix

Data er hentet fra European Social Survey, og kan lastes ned fra:

<http://www.europeansocialsurvey.org/data/multilevel/>

Analysen har benyttet R til databearbeiding, og fsQCA til kalibrering og minimering.

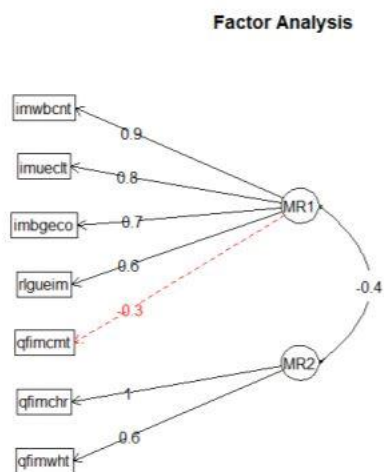
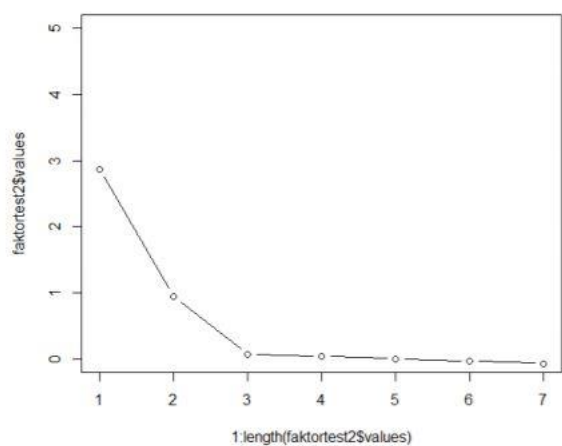
Vedlegg 1

Utsnitt fra faktoranalysen som førte frem til indeksen som utfallsvariabelen er basert på.

Tabell 1
Mønstermatrise med faktorladninger og kommunalitet, oblique rotasjon

	F ₁	F ₂	kommunalitet
Indikator			
X ₁ : Immigrants make country worse or better place to live	0,853	—	0,71
X ₂ : Country's cultural life undermined or enriched by immigrants	0,835	—	0,71
X ₃ : Immigration bad or good for country's economy	0,748	—	0,54
X ₄ : Religious beliefs and practices undermined or enriched by immigrants	0,570	—	0,33
X ₅ : Qualification for immigration: be white	-0,168	0,554	0,40
X ₆ : Qualification for immigration: Christian background	—	0,975	0,93
X ₇ : Qualification for immigration: committed to way of life in country	0,308	0,184	0,16
Egenverdi	2,86	0,94	
KMO: 0,71			

Screeplot og faktordiagram

Vedlegg 2

Utsnitt av datasettet med originalvariabler og kalibrerte variabler.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1		holdning	bnp_cap	gini	sos.utgift	pro_innv	fsbnp	fsgini	fsinnv	fssos		fshold2
2	AT	5,31	38500	27,6	27,8	16,6	0,11	0,65	1	0,1		0,98
3	BE	4,99	35900	25,9	29,1	15,8	0,37	0,16	0,99	0,04		0,95
4	CZ	6,11	14700	25,1	19,8	3,8	0,86	0,05	0,01	0,99		1
5	DE	4,15	36000	30,7	24,8	12,2	0,35	0,98	0,77	0,55		0,18
6	DK	4,46	46200	27,7	29	10,1	0	0,67	0,37	0,04		0,73
7	ES	4,44	22400	34,7	26	12,8	0,76	1	0,86	0,32		0,71
8	FI	4	37600	25,6	30,1	8,2	0,17	0,11	0,16	0,02		0
9	FR	5,03	32200	29,2	31,9	12,3	0,56	0,9	0,79	0		0,96
10	GB	5,18	34900	31,6	21,5	12,5	0,5	0,99	0,82	0,97		0,98
11	HU	5,52	10600	28,6	21,3	4,5	0,9	0,83	0,02	0,98		0,99
12	IE	4,72	41000	31,1	19,1	16,1	0,03	0,98	0,99	1		0,88
13	NL	4,55	39300	26,2	22,6	11,5	0,07	0,23	0,62	0,92		0,79
14	NO	4,34	73500	23,5	22,4	13,8	0	0,01	0,94	0,93		0,63
15	PL	4,39	10700	30,8	19,4	1,6	0,9	0,98	0	1		0,67
16	PT	4,82	16700	34,5	24,4	8,2	0,84	1	0,16	0,65		0,91
17	SE	3,4	44400	25,4	27,1	15,9	0	0,08	0,99	0,17		0
18	SI	5,12	18100	25	23	11,4	0,82	0,05	0,6	0,88		0,97